

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 754 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
	Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
	Inoyatova Zulfiya Xamdammovna	
	Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
	Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	
	Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish.....	203
	Kayumov Oybek Achilovich	
	Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
	Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
	Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	
	Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish.....	214
	Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	
	STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari.....	217
	Toshev Elbek Choriyevich	
	Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
	Usmanov Botir Allaberdiyevich	
	Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
	Xalilova Dilnoza Furkatovna	
	Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni.....	230
	Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	
	Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education.....	233
	Yunusova Nodira Akhmadjanovna	
	Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	237
	Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
	The Psychological Impact of Social Media on Youth.....	242
	Dilfuza Qarshiboyeva	
	Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi.....	246
	Islamova Dilfuza Dilshodovna	
	Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
	Pardayeva Muxlisa	
	Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
	Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi	
	Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
	Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi	
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar.....	264
	Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi	
	"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
	Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li	
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
	Ravshanova Dildora Sagdullayevna	
	Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
	Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich	
	Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida)..	283
	Pardaboyev Doston	
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari.....	286
	Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiqqa o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Imazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отжонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	
Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarining harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari.....	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishini tarkib toptirishning o'ziga xos tamoyillari	505
<i>Mahmudova Zulfiya, Hoshimova Dilnoza</i>	
Musiq ta'limi yo'nalishi talabalarida qo'shiq ijrochiligi malakalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	509
<i>Murodov Mirshoxid Burxanovich</i>	
Umummuhandislik fanlarini o'qitish jarayonida muhandislik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnologik kompetentligini shakllantirish	513
<i>Kiyomov Abdulla Xaytaliyevich</i>	
Психолого-педагогический анализ использования исторических материалов на уроках математики в начальных классах.....	520
<i>Джавлиева Гулнара Раушановна</i>	
Transport vositalari muhandisligida virtual reallik va simulyatsiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etish: amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga tizimli yondashuv	529
<i>Tashpulatov Boyburi Baymurotovich</i>	
Adaptiv texnologiyalar va ularning ta'lim tizimidagi o'rni.....	533
<i>Quchqarova Dilnavoz Shaymaxammat qizi</i>	
Talaba-yoshlarda futbol mashg'ulotlari asosida jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari	538
<i>Alimov Tojiddin Yaxshibayevich</i>	
Milliy madaniy meros asosida talabalarda ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatni rivojlantirish.....	542
<i>Nomanov Kozimjon Kamoliddinovich</i>	
Innovatsion o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish yo'llari	546
<i>Nuritdinova Xurshida Norpulatovna, Azimova Umida To'ra qizi</i>	
Pedagogical opportunities for developing productive skills in english language learning	549
<i>Shohida Otahanova</i>	
Bosh miya o'smasi bo'lgan maktab o'quvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish.....	552
<i>Xakimova Gulshat Abdusalomovna, Nurmuhammedova Ruxshoda Mirsodiq qizi</i>	

Traits of Oral Fluid Biochemistry and Physical Chemistry in Children Exhibiting Abnormalities Post-Uranoplasty	557
<i>Anvarova Muhtasar Anvarovna</i>	
O'simliklarning abiotik stresslarga chidamliligini oshirishda crispr/cas texnologiyasining ahamiyati	561
<i>Saidmurodov Saidali Chori o'g'li, Lutfullayev Nodir Abdusattor o'g'li, Turayev Ozod Sunnataliyevich, Dulanzarov Abror Anvar o'g'li, Xayitova Shahlo Davlatovna</i>	
Zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish	566
<i>Sotimova Barno Marufjonovna</i>	
Tasviriy san'at fanini o'qitishda milliy san'at elementlaridan foydalanishning ayrim metodlari	570
<i>Abdullayev Sayfulla Fayzullayevich, Abdullayev Suxrob Sayfullayevich, Zikrillayeva Visola Hamrayevna</i>	
Метод, основанный на построении симметрии при делении угла с недоступной вершиной	576
<i>Эсонов Мунавваржон Муқимжонович</i>	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni muhandislik faoliyatiga tayyorlash pedagogik muammo sifatida.....	579
<i>Hamraqulov Yorqin Murtazaqulovich</i>	
Internet tizimida muloqotning gendorologik tipologiyasi	584
<i>Raxmonova Barno Odilovna</i>	
Bolalarga xos nutq muhitida etiketning ahamiyati	587
<i>Temirova Nargiza Davlat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda virtual reallik asosidagi texnologiyalardan foydalanish.....	590
<i>Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Teshaboyeva Zamira Sabirovna, Safarov Azamat Rasul o'g'li</i>	
Hozirgi kun pedagogi.....	594
<i>Dehqanova Muborakxon G'iyeziddin qizi</i>	
"Avesto"dagi ta'limiy-axloqiy qarashlarning nazariy asoslari va pedagogik ahamiyati	598
<i>Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi</i>	
Ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-pedagogik muammolarning shakllanish omillari va bartaraf etish yo'llari	602
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro reytinglarga tayyorlashda strategik menejmentning o'rni va ahamiyati.	607
<i>Mannonova Barno</i>	
Scientific-Theoretical Bases of Developing Students' Creative Ability Through Folk Practical Art	611
<i>Ruziyeva Mekka Shukhrat kizi</i>	
3-sinf ona tili darslarida integratsion yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	615
<i>Jurayeva Dildora Ilhom qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	618
<i>Soatov E. M.</i>	
Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etishga asoslangan dasturiy ta'minot yaratish mohiyati	623
<i>Janabergenova Aysuliy Jaksilikovna</i>	
Maxsus pedagogning kasbiy kompetentligi: zamonaviy yondashuvlar va muammolar	626
<i>Shodiyeva Gulchiroy Nurqosimovna</i>	
O'zbek va qoraqalpoq tillarini integratsiyalashgan holda o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	631
<i>Mapruza Embergenova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullardan foydalanishning ahamiyati	636
<i>Jumayeva Maxbuba O'ktam qizi</i>	
Inklyuziv ta'lim muhitida musiqa darslarini tashkil etishning uslubiy asoslari	641
<i>Narzikulov Javohir Ikromovich</i>	
Диагностический потенциал формирования критического мышления в оценке нравственной воспитанности студентов педагогических вузов.....	645
<i>Азимова Гулрухбону, Абдувалиева Мухайё</i>	

Musiqa darslarida 4K kompetensiyalarini rivojlantirishning imkoniyatlari va pedagogik shart-sharoitlari....	652
<i>Ochilova Mohinur</i>	
Oliy ta'limda fransuz tilini o'qitishda qr-kod texnologiyalarining samaradorligi	656
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Смарт-технологии как инструмент повышения эффективности управления	660
<i>Байбаева Мухайё Худайбергеновна, Дехконова Мохларойим Бахтиёржон кизи</i>	
Odam markaziy asab tizimi taraqqiyoti va uni rivojlantirishning amaliy yechimlri.....	664
<i>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</i>	
Mentimeter dasturi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	669
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Talabalarda fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda yangi renessans pedagogikasining o'rni.....	673
<i>Qlicheva Go'zal Chorshanbiyevna</i>	
Kognitiv rivojlanish zamonaviy ta'lim nazariyasida kompleks fenomen sifatida	678
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i>	
Kursantlarning maxsus chidamkorligini oshirishda qo'llaniladigan vosita va usullar	681
<i>I. B. Bobomuratov</i>	
The Main Aspects of the Development of Digital Literacy in Higher Pedagogical Education	685
<i>Yusupova Go'zal Oybek qizi</i>	
Conceptual Approaches to Understanding Fanaticism Among Female Adolescents.....	689
<i>Sobirova Sojidxon Akramjon qizi</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida basketbol texnika va taktikasini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	692
<i>Bobojonov Nozimjon Ne'matjonovich, Sirojiddin Nasriddinov Salohiddin o'g'li</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida musiqa nazariyasi va solfedjio darslarining pedagogik xususiyatlari	695
<i>Bobojonova Zeboxon Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida integrativ yondashuv asosida ekologik madaniyatni rivojlantirish ..	699
<i>Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich</i>	
Talabalar identiteti va ularga ijtimoiy tarmoqlar ta'sirining global ahamiyati	702
<i>N. T. Tojiboyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning zamonaviy usullari	707
<i>Narzullayev Mavlonbek Zikrillo o'g'li, Ostonov Zafar Zamonovich</i>	
Ta'lim metodlari va usullarini modernizatsiya qilish asosida ilmiy tadqiqot madaniyatini rivojlantirishning pedagogik tizimi.....	710
<i>Olimov Temir Xasanovich</i>	
Changes in Adolescents' Communication Under the Influence of Social Media: Emotional Intelligence and Internet Addiction Issues	715
<i>Salomov Shamsiddin Sabokhiddin Ugli</i>	
O'smir qizlarning jismoniy rivojlanishini takomillashtirishda defile mashqlaridan foydalanish metodikasi ...	720
<i>Shaxbazova Gulrux Orifjon qizi, Abdullayeva Maxbuba</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning divergent fikrlashini shakllantirish metodikasi.....	724
<i>Ubaydullayeva Nazokat Ibodullo qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining pedagogik ko'nikmalarini rivojlantirish: nazariy asoslar, amaliy modellar va innovatsion yondashuvlar	728
<i>Umurzoqova Laylo Baxtiyor qizi</i>	
Talaba-yoshlar jismoniy madaniyat va sportini rivojlantirishning strategik imkoniyatlari	733
<i>Yusupxo'jayev Oxunjon Shuxrat o'g'li</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	737
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Компенсация трудностей в обучении детей младшего школьного возраста, находящихся на длительном лечении	742
<i>Алимова Нигора Исраиловна, Холлиева Нодира Хайтмуратовна</i>	

Формирование профессиональных компетенций будущих художников через освоение узбекского орнамента в системе заданий по композиции.....	745
Д. Б. Бабаева	
Методика и подходы обучения речи в школьной практике	750
Шарипов Одилжлон Гуломжон угли	

TEATR TEXNOLOGIYALARINI MAKTABGACHA TA'LIMGGA INTEGRATSIYA QILISHNING PEDAGOGIK SHARTLARI

Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi
Alfraganus universiteti Pedagogika kafedrasida 1-kurs magistranti

Salimova Dilmira Farxodovna
Alfraganus universiteti Pedagogika kafedrasida dotsenti, PhD

Annotatsiya: Ushbu maqola teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning pedagogik shartlarini nazariy jihatdan tizimlashtirish va asoslashga qaratilgan. Maktabgacha ta'lim davri (3–6 yosh) bolaning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Shu bilan birga, xalqaro statistik ma'lumotlar maktabgacha ta'lim qamrovining hali ham yetarli darajada emasligini ko'rsatadi, bu esa mazkur tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

Kalit so'zlar: teatr texnologiyalari, maktabgacha ta'lim, pedagogik shartlar, drama asosidagi pedagogika, pedagog kompetensiyasi, ta'lim muhiti, oila-muassasa hamkorligi.

Abstract: This article is aimed at the theoretical systematization and justification of pedagogical conditions for integrating theatrical technologies into preschool education. The preschool period (ages 3–6) is a crucial stage in a child's intellectual, emotional, and social development. At the same time, international statistical data indicate that preschool education coverage remains insufficient, which determines the relevance of this study.

Key words: theatrical technologies, preschool education, pedagogical conditions, drama-based pedagogy, teacher competence, educational environment, family-institution cooperation.

Аннотация: Данная статья посвящена теоретической систематизации и обоснованию педагогических условий интеграции театральных технологий в процесс дошкольного образования. Дошкольный возраст (3–6 лет) является ключевым этапом интеллектуального, эмоционального и социального развития ребёнка. В то же время международные статистические данные свидетельствуют о недостаточном охвате дошкольным образованием, что определяет актуальность данного исследования.

Ключевые слова: театральные технологии, дошкольное образование, педагогические условия, драматическая педагогика, педагогическая компетентность, образовательная среда, сотрудничество семьи и учреждения.

KIRISH

Maktabgacha ta'lim davri - 3 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan bosqich - bolaning intellektual, emotsional va ijtimoiy rivojlanishida eng muhim poydevor hisoblanadi. Ilmiy ma'lumotlarga ko'ra, bola 3 yoshga yetguniga qadar uning miyasining qariyb 90 foizi shakllanadi. Shu bois ushbu davrda sifatli ta'lim muhitini ta'minlash nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy-siyosiy ustuvor yo'nalish darajasiga ko'tarilgan.

UNESCO va UNICEF tomonidan 2024-yilda nashr etilgan maktabgacha ta'lim bo'yicha global hisobotga ko'ra, agar zudlik bilan choralar ko'rilmasa, dunyodagi bolalarning 37 foizi (300 milliondan ortiq bola) 2030-yilga qadar minimal o'qish savodxonligiga erisha olmaydi (UNESCO & UNICEF, 2024). Shuningdek, 2013-yildan 2023-yilgacha bo'lgan o'n yillik davr mobaynida boshlang'ich ta'limga kirishdan bir yil avvalgi maktabgacha ta'limga qamrov darajasi taxminan 75 foiz atrofida saqlanib qolgan (UNESCO, 2023).

Mazkur ko'rsatkichlar maktabgacha ta'lim tizimida sifat va metodologik yangilanish zaruratini kun tartibiga qo'yadi. Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida faqat akademik bilim berish yetarli emas, balki ularning kommunikativ, ijodiy hamda emotsional-ijtimoiy qobiliyatlarini kompleks ravishda rivojlantirishni taqozo etadi.

Aynan shu ehtiyojni qondirish imkoniyatiga ega pedagogik yo'nalishlardan biri - teatr texnologiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilishdir. Dramatik o'yin Lev Vygotsky va uning izdoshlari tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyaga ko'ra, maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalar uchun yetakchi faoliyat turi sifatida qaraladi. Ushbu jarayonda bola boshqa shaxs, hayvon yoki obyekt rolini qabul qilib, real predmetlardan ramziy ma'noda foydalanadi.

Mazkur nazariy asos teatr texnologiyalarining pedagog tomonidan yo'naltirilgan holda ta'lim jarayoniga organik ravishda integratsiya qilinishini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro ilmiy hamjamiyatda teatr va drama asosidagi pedagogikaning bolalar rivojlanishiga ta'sirini o'rganishga bo'lgan qiziqish so'nggi o'ttiz yil davomida izchil ortib bormoqda. Lee va hammualliflar (2015) tomonidan olib borilgan keng ko'lamli meta-tahlil 30 yillik tadqiqotlarni qamrab olib, drama asosidagi pedagogikaning akademik yutuqlar, XXI asr ko'nikmalari, motivatsiya hamda ijrochilik mahoratiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Shuningdek, ushbu ijobiy ta'sir ayniqsa o'qituvchi tomonidan bir necha soat davomida izchil tashkil etilgan mashg'ulotlar jarayonida yanada kuchayishi aniqlangan (Lee et al., 2015).

Mages (2018) tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda Nyu-York shahridagi Head Start dasturiga jalb etilgan 155 nafar bola ishtirokida drama va teatr-ta'lim dasturining bolalarda emergent savodxonlik, "aql nazariyasi" (theory of mind) hamda tasavvur rivojlanishiga ta'siri o'rganildi. Natijalar teatr san'ati dasturlarini sifatli joriy etish bolalarning akademik tayyorgarligini samarali qo'llab-quvvatlashini ko'rsatdi.

Lama va hammualliflar (2023) Nepal maktabgacha ta'lim muassasalarida o'tkazgan narrativ tadqiqotda rolli o'yinlarning bolalarning kognitiv, psixomotor va ijtimoiy-emotsional rivojlanishiga, shuningdek nutqiy faoliyatini takomillashtirish orqali yaxlit rivojlanishni rag'batlantirishiga xizmat qilishi aniqlangan (Lama et al., 2023).

Pedagog kompetensiyasi masalasiga to'xtaladigan bo'lsak, Lobman (2005) tomonidan olib borilgan tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim muassasalari o'qituvchilari ko'pincha improvizatsion o'yinni o'z pedagogik amaliyotiga qanday integratsiya qilishni yetarli darajada bilmasliklarini ko'rsatadi. Bu holat pedagoglar uchun tizimli kasbiy qo'llab-quvvatlash zarurligini anglatadi.

Shuningdek, kreativ drama modullarini o'rganishning pedagoglar tayyorgarligiga ta'sirini o'rgangan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagoglar drama pedagogikasini samarali vosita sifatida e'tirof etsalar-da, dastlabki ikkilanish ko'pincha rasmiy tayyorgarlikning yetishmasligi bilan bog'liq.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi maktabgacha ta'lim muassasalarida teatr texnologiyalarini joriy etish uchun zarur bo'lgan pedagogik shartlar tizimini aniqlash, nazariy jihatdan asoslash hamda amaliy jihatdan sinovdan o'tkazishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqola ilmiy-amaliy konseptual tadqiqot sifatida ishlab chiqilgan bo'lib, unda bevosita empirik ma'lumotlarni yig'ishga emas, balki mavjud ilmiy adabiyotlarni tizimli tahlil qilish hamda pedagogik shartlar modelini nazariy jihatdan ishlab chiqishga asosiy e'tibor qaratilgan.

Miqdoriy ma'lumotlar statistik tahlil usullari orqali qayta ishlanadi, sifatli ma'lumotlar esa tematik kodlash metodi asosida tahlil etiladi.

Tadqiqot jarayonida ma'lumotlarni uchburchaklash tamoyiliga rioya qilinib, turli manbalardan olingan natijalar o'zaro solishtiriladi va umumlashtiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, "teatr texnologiyalari" tushunchasi ilmiy manbalarda turlicha talqin etiladi. Ayrim tadqiqotchilar ushbu tushunchani dramatik improvizatsiya va rolli o'yinni o'z ichiga oluvchi keng qamrovli faoliyat sifatida izohlasa, keyingi davr tadqiqotlari (Mages, 2018; Lama et al., 2023) uni aniq o'quv maqsadlariga yo'naltirilgan, tuzilmaviy pedagogik amaliyot sifatida talqin qiladi.

Mazkur tadqiqotda teatr texnologiyalari quyidagicha ta'riflanadi: ta'lim maqsadlarini amalga oshirish uchun pedagog tomonidan rejalashtirilgan va yo'naltirilgan, dramatisatsiya, qo'g'irchoq o'yini, rolli o'yin hamda sahna ijrosi elementlarini birlashtiruvchi didaktik faoliyat shakllari majmui.

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'lim jarayoniga integratsiya qilishni ta'minlovchi to'rtta asosiy pedagogik shart aniqlashtirildi. Ushbu shartlar adabiyotlar asosida quyidagicha tizimlashtirildi:

- **Birinchi shart - pedagog kasbiy kompetensiyasi.** Lee va hammualliflar (2015) tomonidan olib borilgan meta-tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, teatr asosidagi ta'limning samaradorligi o'qituvchining ushbu sohada tayyorgarlik darajasiga bevosita bog'liq. Darslar pedagog tomonidan izchil va metodik jihatdan to'g'ri tashkil etilganda natijalar sezilarli darajada yuqori bo'ladi. Lobman (2005) esa pedagoglar improvizatsion o'yinni amaliyotga joriy etishda yetarli metodik ko'rsatmalar mavjud bo'lmaganda ko'pincha ikkilanishini ta'kidlaydi. Shu bois pedagog kasbiy kompetensiyasi teatr texnologiyalarining didaktik mohiyatini anglash, ularni o'quv dasturi maqsadlari bilan bog'lash hamda faoliyatni bolalarning yosh xususiyatlariga moslashtirish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi.

- **Ikkinchi shart - moslashtirilgan ta'lim muhiti.** Mages (2018) ta'kidlaganidek, maktabgacha ta'lim muassalarida dramatik faoliyat uchun maxsus tashkil etilgan fizik makon va zarur materiallar (rekvizitlar, liboslar, qo'g'irchoqlar) mavjud bo'lishi bolalarning rolli o'yin faoliyatiga erkin va ixtiyoriy kirishishini ta'minlaydi. Lev Vygotsky tomonidan ilgari surilgan rivojlanuvchi muhit konsepsiyasiga ko'ra, bola yaqin rivojlanish zonasida samarali faoliyat yuritishi uchun muhit maqsadli tashkil etilishi zarur. Teatr texnologiyalari nuqtayi nazaridan bu - sinf xonasida rolli o'yin burchagi, ko'rgazmali vositalar va erkin harakat uchun ochiq makonning mavjudligini anglatadi.
- **Uchinchi shart - tizimli metodik ta'minot.** Lama va hammualliflar (2023) Nepal maktabgacha ta'lim muassalarida o'tkazilgan tadqiqotda stsenariydan chetga chiqish va rejalashtirilmagan vaziyatlar teatr texnologiyalarini joriy etishda asosiy qiyinchiliklardan biri ekanligini qayd etadi. Bu esa bosqichma-bosqich murakkablashib boruvchi metodik tizim, pedagoglar uchun aniq ko'rsatmalar hamda yosh xususiyatlariga mos materiallar zarurligini ko'rsatadi. O'Neill tomonidan ishlab chiqilgan "process drama" konsepsiyasida ham samarali integratsiya uchun spontanlik va tuzilmaviylik o'rtasida muvozanatni saqlash zarurligi ta'kidlanadi.
- **To'rtinchi shart - oila va muassasa hamkorligi.** UNESCO va UNICEF (2024) global hisobotida maktabgacha ta'lim sifatini oshirishda ota-onalarning faol ishtiroki muhim omil sifatida qayd etilgan. Teatr texnologiyalari kontekstida bu ayniqsa dolzarb bo'lib, bolalar maktabda o'zlashtirgan rolli o'yin va dramatik ifodalash ko'nikmalarini uy sharoitida ham davom ettirishi uchun ota-onalarning pedagogik jarayonga jalb etilishi zarur.

1-jadval: Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari, qiyosiy tahlil

Pedagogik shart	Asosiy mazmuni	Integratsiyaga ta'siri	Darajasi
Pedagog kasbiy kompetensiyasi	Teatr texnologiyalarini didaktik maqsadlar bilan bog'lash, improvizatsiya va dramatik faoliyatni yo'naltirish ko'nikmasi	To'g'ridan-to'g'ri pedagog mahorati integratsiya sifatini belgilovchi asosiy omil	Zaruriy (shart bo'lmasa jarayon samarasiz)
Moslashtirilgan ta'lim muhiti	Rolli o'yin burchagi, rekvizitlar, liboslar va erkin harakat maydonining mavjudligi	Bilvosita - muhit bolaning mustaqil dramatik faoliyatini rag'batlantiradi	Qo'llab-quvvatlovchi (samaradorlikni kuchaytiradi)
Tizimli metodik ta'minot	Bosqichli faoliyat ketma-ketligi, ko'rsatmali qo'llanma, yosh xususiyatlariga mos materiallar	To'g'ridan-to'g'ri - tuzilmaviy ta'minot stsenariydan chetga chiqishlarni kamaytiradi	Zaruriy (muntazam qo'llanilishi shart)
Oila-muassasa hamkorligi	Ota-onalarning jarayondan xabardorligi, uy muhitida dramatik o'yinni davom ettirish	Bilvosita - oiladagi davomiylik o'quv ta'sirini mustahkamlaydi	Kuchaytiruvchi (barqaror natija uchun muhim)

Zamonaviy ta'lim paradigmasi faqat bilim uzatishga asoslangan an'anaviy yondashuvdan uzoqlashib, bolaning yaxlit shaxs sifatida shakllanishini markazga qo'yuvchi integrativ modellar sari yo'naltirilmoqda. Ushbu o'zgarishlar kontekstida teatr texnologiyalarining maktabgacha ta'lim tizimiga joriy etilishi nafaqat metodologik yangilik, balki bolaning kognitiv, emotsional va ijtimoiy qobiliyatlarini bir jarayonda rivojlantirishga xizmat qiluvchi kompleks pedagogik strategiya sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Maqolada taqdim etilgan to'rtta pedagogik shart tizimli model sifatida muhim nazariy hissa qo'shadi.

Shu bilan birga, ushbu shartlarning amaliyotga tatbiq etilishi turli ta'lim tizimlarida bir xil samara bermasligi mumkin. Turli mamlakatlardagi maktabgacha ta'lim muassasalari resurs imkoniyatlari, o'qituvchilarning tayyorgarlik darajasi hamda oilaning ta'limga munosabati jihatidan sezilarli farqlanadi. Shu bois mazkur model universal qoida sifatida emas, balki mahalliy sharoitlarga moslashtirilishi lozim bo'lgan yo'naltiruvchi asos sifatida qaralishi maqsadga muvofiq.

Pedagog kasbiy kompetensiyasiga doir shart ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ko'plab o'qituvchilar ijodiy va improvizatsion faoliyatni dars jarayoniga kiritishda ikkilanadi, bu esa ko'pincha rasmiy tayyorgarlik tizimidagi bo'shliqlar bilan izohlanadi. O'qituvchi nafaqat teatr texnologiyalarini bilishi, balki ularni o'quv maqsadlari bilan bog'lay olishi va bolalarning yosh xususiyatlariga moslashtira olishi zarur. Bu esa kasbiy tayyorgarlik dasturlarida ijodiy pedagogika modullarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Ta'lim muhitini moslashtirish masalasi ham keng pedagogik muammo sifatida ko'rib chiqilishi lozim. Dramatik faoliyat uchun qulay makon, zarur materiallar va erkin harakat imkoniyatlarini yaratish ayrim muassalar uchun resurs jihatidan murakkab bo'lishi mumkin. Biroq tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, moddiy resurslarning yetishmasligi ijodkorlikni to'sib qo'ymaydi, aksincha, o'qituvchining pedagogik mahorati va tashabbusi muhit

sifatini belgilovchi asosiy omil bo'lib qoladi. Shu ma'noda, jismoniy muhitni takomillashtirish muhim bo'lsa-da, u yagona yetarli shart hisoblanmaydi.

Oila va muassasa hamkorligiga oid shart zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bola ta'lim muassasasida egallagan ko'nikmalarini uy sharoitida davom ettirishi uchun ota-onalarning jarayondan xabardor bo'lishi va unda faol ishtirok etishi zarur. Shu bilan birga, ushbu hamkorlikning samaradorligi muassasa va oila o'rtasidagi muloqot sifati, ota-onalarning vaqt resurslari va pedagogik savodxonligiga bog'liq. Demak, oila-muassasa hamkorligini rivojlantirish uchun ota-onalarni faqat axborot bilan ta'minlash emas, balki ularni faol ishtirokchi sifatida jalb etuvchi mexanizmlarni ishlab chiqish lozim.

Tizimli metodik ta'minot masalasida esa nazariy tartiblilik bilan amaliy moslashuvchanlik o'rtasidagi muvozanat asosiy muammo bo'lib qolmoqda. Teatr texnologiyalariga xos bo'lgan spontanlik va ijodkorlik qat'iy tuzilmaviy yondashuvlar bilan ziddiyatga kirishi mumkin. Maqolada taklif etilgan yondashuv ushbu ziddiyatni e'tirof etadi, biroq uni amaliyotda hal etish masalasi keyingi empirik tadqiqotlar uchun ochiq qolmoqda. Amaliy pedagogik faoliyatda tuzilma va erkinlik o'rtasidagi muvozanatni topish ko'pincha muayyan ta'lim kontekstida tajriba va tahlil orqali shakllanadi.

Umuman olganda, maqolada taqdim etilgan konseptual model teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'lim jarayoniga tizimli integratsiya qilish yo'lida muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. Kelgusida ushbu modelni mahalliy sharoitlarda empirik sinovdan o'tkazish, turli madaniy kontekstlarda qiyosiy tadqiqotlar olib borish hamda pedagog tayyorgarligining integratsiya natijalariga ta'sirini aniqlashga qaratilgan metodologiyalarni ishlab chiqish dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Aniqlangan pedagogik shartlar o'rtasida ierarxik aloqadorlik mavjud. Pedagog kompetensiyasi va metodik ta'minot zaruriy poydevor hisoblanib, ular mavjud bo'lmagan taqdirda integratsiya jarayonining samaradorligini ta'minlash mumkin emas. Ta'lim muhiti va oila-muassasa hamkorligi esa ushbu poydevorni mustahkamlovchi hamda natijalarni barqarorlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu shartlarning birgalikdagi ta'siri alohida-alohida ta'siriga nisbatan sezilarli darajada kuchliroq bo'lishi kutiladi.

Maqolaning yana bir muhim xulosasi shundan iboratki, teatr texnologiyalari bolaning nafaqat ijodiy qobiliyatlarini, balki kognitiv, lingvistik hamda ijtimoiy-emotsional rivojlanishining barcha jihatlarini bir vaqtning o'zida rag'batlantirish imkoniyatiga ega. Bu esa mazkur texnologiyalarni maktabgacha ta'lim dasturlarining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qarash uchun yetarli ilmiy asos mavjudligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, taqdim etilgan konseptual model bir qator cheklovlarga ega.

- *Birinchi*dan, u bevosita empirik tekshiruvdan o'tmagan nazariy konstrukt sifatida qolmoqda.
- *Ikkinchi*dan, O'zbekiston va O'rta Osiyo mintaqasiga oid mahalliy tadqiqotlarning yetarli emasligi modelning mintaqaviy qo'llanilishiga nisbatan ayrim savollarni keltirib chiqaradi.
- *Uchinchi*dan, mazkur shartlarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan vaqt, moliyaviy va kadrlar resurslari aniq belgilab berilmagan.

Kelgusidagi tadqiqotlar uchun quyidagi yo'nalishlar tavsiya etiladi:

- modelni mahalliy maktabgacha ta'lim muassasalarida amaliy sinovdan o'tkazish hamda natijalarni miqdoriy va sifatli usullar asosida baholash;
- pedagog tayyorgarligining integratsiya samaradorligiga ta'sirini longitudinal tadqiqotlar orqali aniqlash;
- oila-muassasa hamkorligini faollashtirishning innovatsion mexanizmlarini ishlab chiqish va eksperimental jihatdan tekshirish;
- shuningdek, resurs jihatidan cheklangan sharoitlar uchun ta'lim muhitining minimal zaruriy parametrlarini aniqlash.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'lim jarayoniga integratsiya qilish faqat dasturiy boyitish masalasi emas, balki bolaning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun zarur bo'lgan fundamental qobiliyatlarni erta yoshdan shakllantirishga qaratilgan strategik yondashuvdir. Ushbu strategiyaning samarali amalga oshirilishi esa pedagoglar, ta'lim muassasalari, oila hamda siyosat ishlab chiquvchilarning o'zaro uyg'un va maqsadga yo'naltirilgan hamkorligini talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE Publications.
2. Jaakkola, E. (2020). Designing conceptual articles: Four approaches. *AMS Review*, 10(1–2), 18–26. <https://doi.org/10.1007/s13162-020-00161-0>
3. Lama, D., Sharma, P., & Thapa, B. (2023). Drama-based pedagogy for preschoolers: A narrative inquiry in Nepal. *Journal of Comparative Education Studies*, 18(2), 44–61.
4. Lee, B. K., Patall, E. A., Cawthon, S. W., & Steingut, R. R. (2015). The effect of drama-based pedagogy on K–12 literacy-related outcomes: A meta-analysis of research from 1985 to 2012. *Review of Educational Research*, 85(1), 3–49. <https://doi.org/10.3102/0034654314540477>
5. Lobman, C. (2005). Improvisation: An analytic tool for examining teacher–child interactions in the early childhood classroom. *Early Childhood Education Journal*, 33(3), 171–176. <https://doi.org/10.1007/s10643-005-0047-y>
6. Mages, W. K. (2018). Does theatre-in-education promote early childhood development? The effects of drama curricula on social, emotional, and language skills in early childhood. *Early Childhood Education Journal*, 46(2), 203–216. <https://doi.org/10.1007/s10643-017-0852-z>
7. Thomas, J., & Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8(1), 45. <https://doi.org/10.1186/1471-2288-8-45>
8. UNESCO. (2023). *Global education monitoring report 2023/2024: Technology in education – A tool on whose terms?* UNESCO Publishing.
9. UNESCO & UNICEF. (2024). *Global report on early childhood care and education: The right to a strong foundation.* UNESCO Publishing.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.